

БЕЛАРУСКИ ШЛЯХ

Адрес редакцыі і адміністрацыі:
Серпуховская вул. д. № 12

Рэдакцыя адчынена ад 1 да 2 гадз
пасля поўдня.
Адміністрацыя—арана ад 10 да 2 гадз.
У вечары ад 5 да 7 гадз.

Рэдакцыя пакідае за сабой права па-
праўляць перасыланыя рукапісы і ко-
респондэнцыі.

Цана
асобн. нум. 15 к.

Падпіска: з дастаўкай да дому ў Мін-
ску на 1 месяц 3 рублі.

Цана абвестак:
за перш пятаку на 1-й страі. 4 р.
на апошній—50 кап.

Штодзенная грамадзка-палітычная газэта.

№ 74.

Менск. Нядзеля 23 чэрвеня 1918 г.

Год I

Менск 23/VI.

Ад якоу рабства паўстала і атраслася Беларусь. Народ не выйшаў на новую дарогу да лепшай нацыянальнай будучыні. Але момант для гэтага аказаўся пільгкім. Трудна было пасярод рэвалюцыйнага грунату і нажару збіраць сілы здольныя для творчай працы, інакш трудней было адбівацца ад вялікага нават і ў часе разрухі—коласа. Вялікай Расіі, гатовай усімі сваімі свабоднымі адваінамі збройнымі сіламі абрушыцца на Беларусь, пры найменшай пробе да «збяды». І ў скрутку гэтага рух беларускі ні здолеў своечасна сабраць калі сібе патрэбную лічбу людзей здатных да рэпрэзентацыі народу ў ва усіх яго запатрабаваннях. Ён сабраў просты народ, каторы становіць масовую, лічбённую, а ні інтэлектуальную сілу. Для згуртавання інтэлектуальнай сілы патрэбен спакой, а ні рэвалюцыя. Рэвалюцыя ж, ні шануе інтэлігенцыі, і нават пачытае дзякуючы яе ўсілкам у канцы яе адбывае. Гэтаму прыкладу знойдзем у Французкай і найлепшы ў Расійскай рэвалюцыі.

Калі нямецкія арміі пасля адвазу Троцкага падпісалі мірную умову пачалі займаць Беларускія абшчыны, усе слоі населяння на Беларусі маглі толькі радавацца гэтаму і папраўдзі радаваліся гэтаму, бо і нямецкія арміі ішлі сюды парадак і спакой. А з імі ішлі і магчымыя згоды злучанай працы усіх слоца населяння на карысць безаўдускага адраджэння, адкрыаарыпраможнасьць сабраць расавахапаую інтэлігенцыю калі пале працы. На нішчасце і гэтае спешная згода больша-наша падпісаных праз не-вікоў аден мірную умову па-колькі гэтаму жаданаму для лажылафгу нямецкага войска канец.

Беларусь новай лініяй оку-панцыі зноў аказалася разрэ-занай на часткі. Гэта разам з мерамі патрэбнымі для ліквіда-цыі большэвіцкай снадшчыны зноў паставіла яе ў цяжкія,

калі ні горшыя варункі. Але апыніўшыся ў такім становіш-чу Рада Беларуска—прэемні-ца першага агульна—белару-скага зьезду, які толькі, дзя-куючы разгону ні зрабіўся устаноўчым конгрэсам Бела-русі ні згубілася і пайшла на дарогу праўдзівай і добрай на-цыянальнай палітыкі, хаця яе ўсімі часта—разбіваліся аб цяжкія умовы працы і аб ас-таткі тугага большэвіцка-ім-пэрыялістыкага расійскага духу.

Найважнейшым з зробленага ёю было настанавленне пры-ваць да працы ўсе сілы краю і стварыць коаліцыю. Але гэта работа валютызіца пакуль што тым, што пры-ваць усе сілы народу Бела-рускага з *усей Беларусі* ні-ма фізычнай магчымасці.

Дзякуючы гэтаму затрыма-лася арганізацыя улады, дару-чаная Радай ягомосьцю Р. Скірмунту, катораму належала з утворэннем кабінэтам па-чатую Радай працу рэаргані-зацыі і стасоўнага да патрэб нацыянальна—дзяржаўнайспра-вы стварэння улады давайсці да канца.

Ні глядзя на спавой, пачу-ючы калі нас, сьвет навокал кіпіць падзеямі. Кожная міну-та ў жыцці народаў мае вар-тасьць веку, але нас нішчас-лівая наша гісторыя затры-моўвае праз кожны крок.

На нішчасце нас ні пакідае надзея, што Беларусь усе пе-раможа.

Агульныя весткі.

БЭРЛІН. Французкі ўрад дагатуль трымаў стараўся ўкрываць праўду аб француз-ніх стратах у гэтай вайне. Цяпер французкі генэральны поўнамочнік у Амерыцы, Тар-дэ, у сваіх афіцыйных пра-мовах прымадырў завесу над гэтым. Ён даў гэтыя данныя: «На нізантай немцамі французкай зямлі жывуць 35 мільёнаў душ. За час вайны ў армію паступіла 7 1/2 міль-ёнаў і 1 1/2 мільёна рабілі ў

ваенных фабрыках. Страты да-ходзіць 2 мільёнаў 600 ты-сяч душ. У тым ліку 1 міль-ён 300 тысяч забітых.»

ПАРЫЖ (Гавас). Дэкрэтам ураду пры міністру—прэзідэн-це арганізуецца французка-амерыканскі сакрэтэрыят, за-дача катораго—дайсці цясь-нейшае еднасьці Амерыкі і Францыі ў вядзеньні вайны і ў палітыцы ў адносінах да не-утральных краёў. За генэраль-наго камісара назначаецца Тардэ, каторы дзеля гэткае-ж мэты знаходзіцца цяпер у Амерыцы.

ЖЭНЭВА. Стычкі ў Марок-ко між тамтэйшымі плямёна-мі і французамі ні спыняю-цца. Французкія лятуні за ка-ру за напаўсці робяць налёты на вёскі месцовых жыхараў.

Купалле.

Сягоння, 23 чэрвеня,—тра-дыцыйнае беларускае свята Купалле.

Гэта свята мае ў нас свой пачатак інакш с самых сівых паганскіх часоў старасьвет-чыны.

Сьвяткуецца Купалле ў часьць бога. Сонца, а гэтай парэ, калі сонца робіць самы большы абарот у нас, калі дні самыя вялікія і лето ў поўным расквітненьні.

Гэта свята так звязана с сівой міталёгіяй беларускай (і бадай усіх славянскіх плямён), што дайсці да першай кры-ніцы трудна.

Ад купальскіх песьняў інакш і па сёгонняні дзень істнуючых у нашым народзі самымі багатамі цытлімі веіць нечым казачным, таемнасьцю...

Сярод селянскіх мас і па сёгонняні дзень веруць, што на Яна Купалу а поўначы па-нуе нічыстая сіла, трэба піль-наваць каровы і хаты ад шод-ных чараўніц, якія малако адбіраюць у кароў, перакіда-ючыся ў жабы і паносюць разныя хваробы людзям. На гэта ёсць такі ратунак—у хлэві над дзьвярамі павесіць пуп крапівы, а у хаці над дзьвярамі—тапор.

Суседзям падозраным у ча-раўніцтве нічога у гэты дзень ні пазычаюць.

Разам з гэтым апоўначы расьцьвітае, па іх словах, па-параць кветка, выходзяць на верх с пад зямлі розныя за-чарованыя скарбы, а калі хто знаходзіць папараць кветку, той можа заўладаць скарбамі і можа быць пэўным у сваёй шчасьлівай долі. Па вёсках у Купальскую ноч ідзець варо-жба, уладжываюцца вогнішчы, карагоды і пяць Купальскія песьні.

Гэта інакш астаткі служэньня богу сьвета і богу цемры, якія жывуць у душы народа па сёгонняні дзень.

Гэта паэтычнае вібальнае сьвято традыцыйна сьвяткава-лося да вайны беларускай ін-тэлігэнтнай моладзью. Глаўным чынам яно пекно сьвяткава-лося ў Вільні; цалая флётэлія баржаў і лодак у пекных жы-вапісных дэкарацыях запоўні-лі Вільню. Граў аркестр музы-кі, сьпываліся беларускія песь-ні. Пускаліся ў верх ракеты. Па вадзе плавалі вялікі з за-паленымі сьвечкамі.

На гэту казку на явы вы-сыпала глядзень уся Вільня ад Антокаля да Закрэту. На Закрэці іх спатыкалі с паходнямі з вялізарнымі вогнішчамі, праз якія моладзь слакала усю ноч. А той парэ маладая Беларусь марыла аб шчасьлівай кветцы папараці для роднаго народу, аб выяўленьні скарбу яго са-мабытнай душы, аб яго леп-шай будучыне...

Гэта ўсе ладзілася першымі піанэрамі беларускага адра-джэння. Цяпер, за час вайны, свята гэта спынілася, але за тое зварухнулася беларуская народная дуна і лепшыя сы-ны нашаго народу трымаюць папараць кветку ў руках сваіх. Во, во яна расквітнець і та-ды толькі у беларускай ніза-лежнай дзяржаве наш многа-пакутны народ знойдзе скарб свой—шчасьліваю долю.

З. Бядуля.

Кара сьмерці.

Даю перадрук з маскоў-скай газэты «Понедельник» за 17 чэрвеня № 16 пад за-галоўкам «Смертная казнь», дзе малюецца кашмарны абраз сьмертнай кары у большэвізіі:

«Да кары сьмерці прыга-варываюць і рэвалюцыйныя трыбуналы, і штабы войск, працуючыя проціў ўнутрэння-го ворага, і саветы, і асобныя прадстаўнікі ўласці. Сьмерт-ныя прыгаворы выносяць у сталічных і правінцыяльных месцах і па вёсках.

Ні задаючыся катой даць поўны спіс усіх выпадкаў выпадненьня сьмертных прыга-вораў, мы адмыжваемся толькі найбольш характэрнымі, пака-завальчымі самымі кёмнымі эпо-хі расійскай рэвалюцыі.

У с. Сасноўцы, Моршанска-го павету, учыніўся публічны суд над трэма селянамі, забіў-шымі свайго аднаселаніна. На судзе было болей 15000 ча-лазек. Судом кіраваў мясцовы старшыня валаснога саве-ту Помакін.

Абвінавачаныя аднеківалі сваю віну. Што тычыцца ад-наго з іх, то дагнанне паць-вардзіло яго віну; паказанні проціў двух астатніх былі вельмі шаткі і ніясы.

Народ вымагаў сьмертнай кары для усіх трох.

Прадасьцярогі мясцоваго сьвяшчэнніка, стараючагося уст-рымаць народны судад страш-най абмылкі, ні памаглі.

Суд вінаваціць усіх:

— Да сьмертнай кары праз растрэл.

Сярод іх знайшліся амато-ры—каты, якія па вочах пры усіх некалькімі выстрэламі з рэвальвера пакончылі з ні-шчаснымі.

Рабочыя сьергіево-уральскаго заводу разатгані савет с. і р. д. і выбралі свой заводскі ка-мітэт, у каторы ні пачалі большэвіні.

З Уфы быў прысланы ка-рапелыны атрад чырвонай гвар-дыі, арэштанаўшы 12 членаў камітэту. Адбыўся суд, каторы прыгаварў усіх арэшта-ваных да сьмертнай кары.

Траім з іх пашанцавалі ўчыць, рэшта 9 былі растрэляны.

Тым жа судом публічна на пляцу білі розгамі 60 чалавек рабочых.

У Красным Халме, Тверск. губ., па паставі месцовага савета с. і р. д. прыгавораны да растрэлу тры селян за супраціўнасць чырвонагвардзейцам. Перад растрэлам селяне былі страшна пабіты і ў час выпадзення пад імі смертнай кары лны чуць трымаліся на нагах.

Смертная кара да таго моцна пачала увайсці ў штодзённае жыццё, што с прычыны яе выпадзення пасылаюць нават вітанні.

У Сымбірску па паставі камісіі быў растрэляны камісар Віткоўскі за убіцтва мажыніста Недавава. З гэтай прычыны професійнальны хаўрус «паровозасюз» разаслаў па ўсёй лініі сёці жалезных дарог вось якую тэлеграму: «Шлем вітанне камісіі, каторая паставіла растрэліць камісара Віткоўскага за нівінна растрэлянаго ім мажыніста Недавава, і шлем пракляцце тым, хто з мэтай або выпадкова стрэліў па тых прапаўніках, якія сьвята нясуць свае служэбныя абавязковасці.

Вымагам усіх і выпадкова стрэліўшых па жалезнадарожніках караць так сама, як і Віткоўскага, што можа паслужыць урокам для другіх».

Другі ні меней характэрны выпадак быў у Казані. Адзін з мейсцовых квартальных камітэтаў хадатайстваў перад саветам с. і р. д. аб выдачы ўплаты двум асобам, забіўшым працупніка, хацеўшаго ўцекаць пры затрыманні.

Савет адказаў: — Савет ні можа даць грошы за ўбіцтва па прычынна-пільным прычынам.

Як адбываецца рытуал смертнай кары, апісвае карэспандэнт цяпер зачыненай газеты «Тверская Вѣсть».

Вясновая раніца. На вуліцах пусто і ціха. Раптам на адной з вуліц, вядучых да акраіны места, паказваецца дзіўная працэсія: тры селян, акружаных дзесяткам чырвонагвардзейцаў, вядуць некалькіх мескіх жыхароў. Наперадзі салдат малады чалавек з інтэлігентным тваром у белай пашы, ссунутай на патыліцу, — гэта начальнік атраду. Ідзець калыхаючыся паходкай — ён пільны.

Чырвонагвардзейцы, ішчы аўсім дзяцюкі, чамусь смяюцца і часам штурхаюць селян прыкладамі, каб хутчэй ішлі.

Селяне чуць трымаюцца на нагах. Твары ў сіняках і кровавападцеках. Гэта ні твары, а крывавае страшныя маскі.

Пастаронія пры «смертніках», караўліўшыя ўсю ноч калі міліцыі, кажуць мне:

— Яны ні вінаваты і агавораны недругамі.

Каля апошняй хаты пры жалезнадарожнай насыці ат-

рад астанаўліваецца. Начальнік, некалькі раз ушаўшы разстапаўлівае селян у шэрагу. Чырвонагвардзейцы становяцца напроціў. Адзін з селян павернуўшыся да ўсходу, жагнаецца; двое другіх заступаюць твары рукамі і нірухома застываюць на месцы.

Начальнік атрада падыходзіць да селян шатаючыся паходкай і выстрэліў у кожнаго ў упор з рэвалвера. Селяне упалі. Чырвонагвардзейцы адкрылі па іх стрэльбу. Адзін з чырвонагвардзейцаў, безусы хлопец, утыкаў у палумёртвыя целы штык, як бы жадаючы упавіцца, ці ні жывы яны...

Трупы перарабіліся ў безформенныя, крывавае маскі. Чэрапы зьнесены зусім. Вакол лужы крыві і кавалкі мазгоў.

Б—скі.

МАЛЕНЬКІ ФЭЛЬЕТОН.

У БОЛЬШЭВІЗН.

Як паездзе наш Мінчук Гандлеваў у Расію, У кішэні ёнкі пук грошай у добрадзе.

Выгледае с твару ён Сыты і прыгожы. Голас зычны, проста знон, Проста ангел Божы!

На ім вопраткі блішчаць, Залаты загарак.

А бацінкі зіхацяць, Шапка—у дзесяць марак.

А як верніца Мінчук З большэвіцкіх ралў, На граніцы—стук і стук! «Таварыш» спаткае.

Той аглядзіць з ўсіх бакоў Кемна і гваятоўна.

Іскры сыплюцца з вачоў— Тому ўсё роўна.

Ой, астаўся без грашай, Згінуў і пакунак.

Клічыць бедны ўсіх людзей Громка на ратунак.

На спатканне бачыць ён Ідзець «красногвардзеец».

Новы плач і новы стон: —Ох ты, ліхадзеец!

—Дзе загарак? дзе пальто? Рвуць ад ног бацінкі.

«Саботажнік!» То ж—бы-то. Ішчы строюць кліпкі.

Падыхаюць кулакі Рыцары сваволі.

Аж напхлі твар, бакі, Наш Мінчук ўжо голы.

І вертаецца назад Бедны чуць з душою.

Па ім відна, што ні рад,— Выбіўся са строю!

Я—р.

Весткі с краю.

Па ніправэрным намі ішчы весткам Смаленскі [областной] Савет работніцкіх і селянскіх дэпутатаў 18 чэрвеня г. г. сьпешна выбраўся ў Маскву.

Даў бы Бог!

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

Усходзіла ссудная наса. Прамысловая чынасьць і грашовы рух нарадзіўся да новаго жыцця пасля заключэння міру на ўсходзе і асабіста ў абласцях, занятых немцамі і відочна йдуць да радаснаго для нас развіцця, у якім, звычайна, заінтарасаваны ўсе учаснікі. У першай лініі расцвітаючай прамысловай чынасьці праглядае агульнае, прынятае шыра жадае залячыць балачкі, зробленыя вайною і зварачыць народы да пладатворчай культурнай работы ў спакойнай абстаноўцы. Свае ўспешнае развіццё гэтае жадае знаходзіць ва Усходняй Ссуднай Касе, якая адчыніла свае аддзяленні ва ўсіх велькіх гарадах вобласце, якія Нямеччына вярнула да спакойнай работы, як напрыклад: Рэвель, Рыга, Вільня, Горадзен, Беласток, а так сама тут у Менску (на Саборным пляцу 4).

Усходняя Ссудная Каса—кредытовае інстытуцыя, прадстаўляючая сабою разам з тым зберагальную касу, есць інстытуцыя дзяржаўная, німаючая моту нажывы і маючая сабе глаўнай задачай—нарыхтоўванне гаспадарчых адносін глаўным чынам міжы Нямеччынай і Расіей, а так сама рэгуляванне банкоўскай чынасьці. Яна выпускае крэдытовыя білеты, прымае дэпозыты і прымае так сама на сябе пераводы, што дзеля гандлевага сьвету мае асобнае значэнне. На рэшці зьвертаецца увага і на тое, што Усходняя Ссудная Каса прадстаўляе сабою шыкоўнае памяшчэнне капіталау. Прымаюцца доўгасрочныя ўклады і закладаюцца цяжкія рахункі, грошы з якіх можна ва ўсякі час атрымаць па чэках.

Польскімі легіянерамі нідаўна быў растрэляны псаломшыч с. Богусьвічы, Пгуманскаго пав., Фалевіч, за арганізацыю беларускаго камітэту самаабароны сярод тамтэйшых селян.

Аб уцаначах—связшчэніах, асеушых у мейсцовай епархіі, узбуджаны перад нямечкімі уласцямі епіскапам Георгіем рад хадатайств аб найхутчэйшым прадостаўленні ім вакантных мейсц у заакопных районах, г. з. за межамі б. дэморкацыйнай лініі 1917 г.

На мейсцовым грошавым рынку узабнаўленне у германскай менальнай крамы абмена царскіх грошай на акупацыйныя (за 1 руб.—1 марка 10 фэн.), а так сама думскіх грошай 1000 руб. і 250 руб.—1 руб. за 1 марку,—зрэбіло нібывалае ажыўленне.

Палепшэнне курса царскаго руб., у зьвязі з агульным становішчам спраў у краю, разглядаецца банкірскімі і камісійнымі кантэрамі, як рэзультат часьцічнаго падзення цэн на рэчы першай патрэбнасці.

У нікаторых абыватэльскіх кругах выказваецца пажаданне а больш точным тлумачэнні котыроўкі грошай па новаму курсу.

Першы агульна-даступны канцэрт—ленція аноу устаноўленай менскай кансэрваторыі

Афіцыйнае паведамленне нямецкаго вярхоўнаго камандавання за 21 чэрвеня 1918 року.

Захадні тэатр вайны.

Група арміі Ірэнарыца Рупрэхта.

Вораг далей рабіў на ўсім фронці сільныя напіскі разведчыкаў. Яны былі адбіты ўсюды. Паўночна-заходняй Мяр-рыс і паўночнай Альбэра ангельскі атакі руйніліся з вялікімі для ворага стратамі.

Група арміі Германскаго Ірэнарыца.

Мейсцовыя атакі французаў паўднёва-заходняй Пуай-она і амерыканцаў паўночна-заходняй Шато-Тьеры рушыліся. Французы і Амерыканцы мелі пры гэтым вялікія страты. У нашых руках асталіся палонныя. Паўночна-заходняй Рэймса былі ўзяты ў палон італьянцы. Вялікія, быўшыя французскія шпітальныя пастройкі у Вэльскай даліне паміж Брэйль і Моштыні, якія былі ясна абазначаны, у апошні час два разы пападалі пад варожы абстрэл.

Першы Генарал-кватэрмайстар фон-Людэндарф.

ахвяраецца памяці гэнэральнаго дзеяча расійскай кампазыцыі П. Чайкоўскаго, с прычын 25 леція ад дня яго канчыны, аббудзецца сягоння, 23 чэрвеня, а 8 гадзіне вечара у мескім тэатры.

Канцэрт М. Агрэневай - Словянскай на трэку мескаго т-ва аматараў спорта дзеля даджка перанесен на заўтра, г. з. 24 чэрвеня.

У 1-м пазыкова-зберагальным т-ве выступіўшы з ліку закладчыкаў с прычынны выплаты ўсіх грошай, члены зноу прыймаюцца у склад членаў закладчыкаў апошнім часам у вельмі рэдкіх выпадках.

Одпуск па бонам солі, сушонай агародніны, сернічак і дапаўняльнаго цукравога пяску на 1 ф. на душу мае быць 25—26 чэрвеня.

Судэбнае пасяджэнне гудэрскаго прысуцтва аббудзецца у поудзень, 25 чэрвеня, Пецярбургская 4, дзеля разгляду 102 грамадзянскіх спраў і 4 уагоуных, пад старшыняствам кіраўнічаго скарбовай палатой.

Запас спраў ні разабраных каля 600; апрача таго ўжо пачалі паступаць новыя справы па жалобам на рашэнні павет. зьездаў і часовых судзей.

У 1-м пазыкова-зберагальным т-ве прыкмечаецца павялічэнне просьб аб выдачы грошай, якія іспрашываюцца на будаўніцтва, у зьвязі з наступіўшым летнім сэзо-нам.

Будаўніцтва на акраінах, упаўшых за час вайны у збыцце добры паказатель. Грошавы падрахунак па пазычках робіцца па курсу; за адзін акупацыйны рубель—адзін руб. шэсьдзсят капаяк.

Строгая правэрка бонавых кніжан пачі зноу устаноўленых часова бонавых бюро, куды павінен кожны прыйсці з дакумэнтамі дамавой кнігай дзеля нарыхтавання асобых рэгістрацыйных лістоў, разсылаемых затым у належачыя бонавыя крамы, пачынаецца ад аўторка, 25 чэрвеня. Канец правэрки 10 ліпня.

Правэрка кніжак разлічана на знішчэнне права атрымаць па бонам выехаўшых з Менску асоб, дзякуючы чаму можна было-б павялічыць павыя нормы.

Агульна лік бонавых крам зьменьшаны на 50, дзеля вялікіх дэфэктаў у арганізацыі справы і пастаянных жалоб на гэта са старань насялення.

Выстаўка нямецкаго кніжнаго штукарства канчаецца заўтра, г. з. 24 чэрвеня.

Еўрапейскае т-во «Лінас-Гацда» сягоння, 23 чэрвеня, адчыняе ў урочышчы Сморгонска летнюю каленію для дзяцей на 80 бяднейшых абязсіленых і хваровітых дзяцей.

Кожнае дзіця мае быць у калені 2 месяцы.

Штомесечная падмога ад нямецкіх уласцёў выхадатайствана мескім галавой Хрыжонстоўскім на выдачу пэнсіі служачым мескай управы і міліцыі, пачынаючы ад чэрвеня у размеры 150000 руб.

На міліцыю выходзіць што месяц 85,000 руб.

Б. старшыня менскаго аддзелу хаўрусніна акцыябрыстаў І. Чыгірэў, як паведамляюць яго палітычныя таварышы, састаіць цяпер старшынею савета салдацкіх і рабочых дэпутатаў у Сумах, Харк. губ. Вось якая эвалюцыя віднаго дзеяча праваго крыла!

Да склікання у лістападзе епархіяльнаго зьезда духавенства ідуць старанны рыхтаванні, праз прадварыцельнае выбранне дэлегатаў у павято-вых благочыніях.

Зьезд мае быць многалюдным.

Канцэрт, да вадзіві і скарні аббудуцца у «Беларускай Хаце» у суботу, 29 чэрвеня. Дырыжорам хора будзе Цераўскі.

Рэдактар А. Прушынскі.

Выдавецтва «Т-во Заранка».